

מסורת הש"ס

א (נפחמים ג. וס"ק: ב) ב"ק יג. תמורה ה: ודף ט. [נעיל לא: ג] א [נעיוןז לא]. מסת יג: חולין פה. יצמות ח: מה: כב: יומא ב: מיר ה. הרוית ח: מנחות ד. מה: ד) תוספתא דערבין פס"ד וע"ש, ט) זרעה יב טו, א) וויקרא טו, א) לכלים ז"ק, ח) דננני יעב"ץ, ט) גאולה הס"ד ומס"ד דמעשר ט, ז"ק, א) בלא יגאל ז"ק, ב) ומתמקן ז"ק, ג) משמע ז"ק, ד) קלמה הכי וכו' ז"ק, ה) שר' לע"ב, ס) ד"ה שמיטה וע"ע תוס' חולין פד. ד"ה בענין,]

תורה אור השלם

- רק בקל אות נפשך תזבח ואכלת בשר בברכת יי אלהיך אשר נתן לך בכל שערך השמא והשחור יאכלנו כבני ובאלי: דברים יב יט
- אך בבור שור או בבור קשב או בבור עד לא תפירה בשב דם את דמם תורק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לר"ח נחת במובר יח יז
- לא יבקר בן טוב לרע ולא ימנעו ואם תרע ימנעו וזהו הוא ותמורתו יתנה קדש לא יגאל: ויקרא כז א
- אך כל חרם אשר יחרם איש לך מכל אשר לו מאדם ובתבה ומשרה אֲחֻזתו לא יקבר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לך: ויקרא כח כז
- וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השקט הַעֲשִׂירִי יתנה קדש לך: ויקרא כח כז
- והעברת כל פטר דרם לך וכל פטר שרץ בהקדש אשר יתנה לך הַקְדָּשִׁים: שמות יב יב
- ועב הכהן ביום השביעי וְאָהָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה תִּנְעֵב בקירת הבית: ויקרא יח לט
- ובא הכהן וְאָהָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה תִּנְעֵב בְּבֵית צִרְתָּא ממארת הוא בבית טטא הוא: ויקרא יח פד
- כל חרם בישראל לך יתנה: במדבר יח יז

הגהות הב"ח

(א) גמי לא תפדה ומנכר חי נמעשר: **(ב)** רש"י ד"ה בתרמים וכו' חס קדש קדשים: **(ג)** ו"ה כל חס וכו' במכירה הס"ד ואח"כ מ"ה מעשר גאולה כמותו מסתכל מעשר:

מוסף רש"י

בבכור הוא אומר. רמב"ם פ"ג ז' דא חשיבה זו דא ביהא. לזון גזירה שוה זה מהו. (יומא ב' פכות יג.) כלומר ילפינן גזירה שוה משיבה לטאה כמו דהו מתייבה שביה או מתייבה טלה (נדה כב.) דלפי"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דמתייבה צביאט כהן משמתי דיינינן ביה גזירה שוה (יבמות יז.) ועי' רש"י שרובין יא בארובה. הרי הן בהקדש. ויש כהן מפעלה (שרבין כח.).

כל פסולי המוקדשין

ושאינו נישום מחיים. כגון העור וְ והגדין שחשיבות שום דמי הבהמה אינו כשציל העור הלכך בהצלעה שרי אפי' דגדול וציתמי משום השבת אצידה חוקמה אדאורייתא דלאחר שמיטה מוכרו כדרכו: **סנר לה לפא דרנא**. דמעשר לאחר שמיטה וְ דאורייתא שרי למכור: **רק צכל אום נפשך**.

מוקמינן בספרי(ה) דפסולי המוקדשין מישתעי וכתיב תזבח ואלכלת וְ: **אזיהו דנר שאין צו זרעה מחיים**. שאין נהנין מהם מחיים דהא שאר קדשים אס נפל צהן מום פולח ויכול למוכרן מחיים לכל מי שירצה: **אלא זה מעשר בהמה**. דכתיב ציה לא יגאל^(א) דאינו נמכר מחיים וכתב דלאחר זציהא איכא זרעה והואו זרעה מכירה היא דדומיא דזרעה שאסר לך מחיים התיר לך לאחר שמיטה ומה זרעה היתה ראויה צו מחיים מכירה. אלמלא לאחר שמיטה נמכר מדאורייתא והא דמני אינו נמכר שחוט דרבנן הוא הילכך ציתמי מוקמינן אדאורייתא: מהו להצליע. דמי צטר מעשר בהמה של גדול עם דמי העצמות: דקא. אין העצמות ראוים לכלום^(ב) ואין מצליעין: **גספ**. ראוין העצמות לקמתא דנגרי(ה) וחאני ועצליעין: **צאמריה דמר**. עושין כלים מעצמות וְ וצאמריה דמר אין עושין כלים מעצמות ואין מצליעין: **מנא ס"מ**. דמעשר אינו נמכר דמאי משמע מכירה מלא יגאל: **בתרמים**. כתיב (ויקרא כו) לא ימכר ולא יגאל כל חרס יא(ו) קדשים וגו': **מפני**. שזריך לשרה מצינת הללו לא יגאל מופינן דרשא וז: **שכן חלון על הגל** שאס החמים את יוהקדשים חל חרס עליהן ונותן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו צהן כדאמר בערכין צפ' המקדיש שדהו (דף כח:) תאמר צמעשר שאינו חל אלא על החולין ועוד חרס חל על כל העדר ומעשר אינו יו אלא עשירי: **אינא למיפרך**. דלפטריך לא יגאל דחרמים דנמעשר לא גמירי דמה למעשר שכן קדש לפניו ולאחריו שאס קרא לעשירי תשיעי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשים: **דליבא למיפרך**. צמעשר כדפרכינן גבי חרמים מה לצבור שכן קדושתו מרחם תאמר צמעשר שאין קדושתו מרחם ולהכי איפטריך לא יגאל דמעשר: **והעצום קרא יסירא הוא**. ומופנה לגזירה שוה ללמד העברה העברה על מעשר שלא יגאל ואין משיצין עליה הילכך לא יגאל דמעשר מופנה הוא. ומאי טעמא האי קרא ימירא דמנאי למכתב כל פטור רחס יו לה' כדכתיב קרא אחרינא (שמות יג) כל פטור רחס לה' והעצרת למא לי ש"מ קרא ימירא הוא: **צבור נמי יולף גאולה גאולה מחרמים**. דלא ימכר דלע"ג דלא כתב צכבור גאולה כתב ציה פדייה (סס) והיא היא:יו(ט) **גאולה דמעשר מפני**. כדאמרן הלכך דיינינן ליה גזירה שוה מחרמים אכל פדייה דצבור לא מפני

פרק חמישי בכורות לב.

דלא יאמר דא ינא^א בתרמים וגמר צמעשר מה מעשר קדוש ואינו ננא^א. ואי"מ דילמא הוה ילפינן מהקדש ילא דתפדה וי"ל דלחומרא ילפינן א"נ משום דבתרמים כתיב לא ימכר ומוקמינן ו צהו לא יגאל: **הוא ולא בבור**. רנא נמי דמשני צסמוך שלא ימכר יט בתרמים לא זריך אית ליה נמי הוא ולא צבור כדמוכח צפ"ק דתמורה (דף ה:) גבי אי עציד לא מהני דאי לאו הוא הוה ילפינן צבור העברה העברה ממעשר ואציי נמי דמוקי צפ"ק דתמורה הוא צהוימו יהא מ"מ הוה דריש הוא ולא צכור^(א) מדסמך ליה הוא לקדש קדשים^(ב) דמשמע הוא צקדושתו יהא: **רבא אמר דא ינא**^א דחרמים דא צריך. כך כתוב בספרים ורש"י יט גרס לא ימכר משום דדייק דליתנהו היכא אי צי צעלים הקדש ניניהו ואי צלא יגאל קאמר והא קדשי צדק הבית נגאלין ור"מ מפ' דהקדש ניניהו יט קאמר היינו אפי' נפדו דקדש קדשים יט משמע ליה קדושת הגוף עד צואו ליד כהן ומיהו קשיא לר' צפ"ק דתמורה (דף ה:) משמע דמוכחינן דלין מועיל פדיון יט מהוא צהוימו יהא לאציי דאי עציד מהני ולרנא דאמר לא מהני נפיק מלא יגאל גופיה וא"כ היכי הוה דייק הכא דלא יגאל לא זריך משום דאי צי צעלים הקדש ניניהו אפילו נפדו הוא גופה מלא יגאל נפקא ליה לרנא ועוד קשיא אחרת שהקשה רש"י הא דקאמר אס אינו ענין לחרמים תתאו ענין למעשר יט מאי זריך מעשר ללא יגאל דחרמים הא צגופה כתב ואי משום לא ימכר יט(ט) צניייה הכי ה"ל למימר ואס אינו ענין לגאולה דגבופה כתב תתאו ענין למכירה א"נ יאמר לא יגאל דחרמים למא לי ש"מ לאפנויי: **והא דאמר שחיטה ננאל הא בעי** העברה והעברה. מינה לוקמה צמפרסת דהרי היא כחיה לכל דצריה כדאמר יט צפ"צ דחולין (דף ג.) מדמי פסח מי אדחי הא תנא שחט צה שנים או רוב שנים כו' וי"ל דשמא זו היטה חשונה כחיה אף לענין תמורה והרצ רצי שמעון מנייציל"א וז"ל היה מפרש דהכא דנגמרה השמיטה כהלכתה לא תשיצה מפרסתא כחיה והכל וְ פירשתי צמרוצה (צ"ק דף עו.) צשמעמין דפרה טעמאה טומאת אכולינן וְ: פסק

מחרמים דמעשר מפני דבכור לא מפני ומאי חזית דלא תפרה דבכור לגופיה ודמעשר לאפנויי ואימא דמעשר לגופיה דבכור לאפנויי דנין גאולה מגאולה ואין דנין פדייה מגאולה מאי נפקא מינה ^(א)הא תנא דבי רבי ישמעאל ^(ג)ועב הכהן ^(ב)ובא הכהן זו היא שכיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליבא דדמי ליה אבל ^(ד)איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן וליולף בכור העברה העברה מומעשר דהא מעשר יט נמי גמר גאולה גאולה מחרמים מיעט רחמנא גבי חרמים הוא הוא ולא בכור ואימא הוא ולא מעשר יט מעשר גאולה כמותו רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש ניניהו אי בי כהן חולין ניניהו ^(ה)דתניא ^(ז)חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן בהקדש לכל דבריהם שנאמר ^(ד)כל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הן כחולין לכל דבריהם שנאמר ^(ה)כל חרם בישראל לך יהיה לא יגאל

דלפטריך לגופיה ולאגמורי נמי אמעשר בהעברה העברה: **ומאי חוים**. דפדייה דצבור לגופיה יט ולאגמורי אמעשר ולא יגאל דמעשר לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים אימא לא יגאל דמעשר לגופיה דלא יו יפדה ולאגמורי אצבור בהעברה העברה דבכור לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים דאסור צמכירה: **ויונף צבור העברה יי ממעשר**. סיהא אסור צמכירה דהא מעשר צבר קים לן יט דגמרנא ליה גאולה מחרמים: **כל חרס ו קדשים הוא**. הוא אסור צמכירה: **(א) מסתפנא מעשר**. הוה ליה לרצויי צדין חרמים דגאולה כתב ציה כמו צחרמים ולמעוטי צכור דפדייה כתב ציה: **לא יגאל דחרמים לא זריך**. ולא משום דגמר מצבור אלא מסצנא נפקא לן דאינו צפדייה: **הקדש נינהו**. ואינו צפדייה ולא דמי לקדשי מוצח: **חולין נינהו**. ויכול למוכרן כהן לכל מי שירצה: **לך יסיא**. צרשות כהן הן כשאר ממונו: **מנחו**

ואין משיבין על ההיקשא ומייתר ליה לא יגאל במעשר למילף מלא יגאל דחרמים מה להלן מכירה עמא אף כאן מכירה עמו. לעבור דמעשר ליכא למימר יתירא דמעשר ילפינן מכבור: **בכור נמי נילף גאולה**. מחומים ולא יתא נמכר דמעשר מופנה כו'. ונילף בכור שלא יתא נמכר העברה העברה ממעשר דהא אשכחן מעשר שאסור במכירה דגמר גאולה גאולה מחומים וליגמר בכור ממעשר. הוא דכתיב קדש קדשים הוא דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לא יגאל דחרמים לא צריך וא"כ צריכת למילף מגו"ש. דאיתנהו היכא דחרמים אי בעלעלי הקדש ניניהו ואסור לפדות קדשים תמימים: נתנן לכהן הרי הן כחולין. ונמכרין כדרכן:

עין משפט ונר מצוה

ז א מ"י פ"ו מהלכות צבורות הלכה ט:

ח ב מ"י פ"ו מהלכות ערכין הלכה ה:

שיטה מקובצת

אל בשיר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך איהו: ט וכן כי אתא רב דמי אמר: ט לי ש"מ לאפנויי: ט אבל היכא דאיכא דרמי: ט תיבת נמי נמחק: ט מעשר מסתברא מעשר גאולה גאולה כמותו: ט העור שחשיבות תיבת והגדין נמחק: ט שחיטה מדאורייתא: ט ואכלת בשר בעברה הס"ד: ט עצמות הילכך מצליעין ובאתריה: יט חרם קדש קדשים: יט את קדשי: יט אינו חל אלא על העשירי הס"ד: יט וחס לו כדכתיב: טו היא גאולה הוא דיבור אחד: טו לגופיה דלא יפדה ולאגמורי: יט דלא יגאל ולאגמורי: יט העברה העברה ממעשר: יט לן ביה דנגמרא: ט חרם קדש קדשים הוא כו במכירה ולא בכור הס"ד: יטו דתפרה ס"א דנפדה: טט ימכר דחרמים לא: טו ורש"י הניח לא טט ניניהו דקאמר: טס קדשים הוא משמע טס פדיון בתרמי כותני ביד בעלים מהוא שהוא בחיותו: טס מה צריך תיבת מאי נמחק: טס ימכר נקטיה הכי: טס כפ"ק דחולין: טס ה' בשמעתא דפרה:

רבינו גרשום

דבר שאינו נישום מחיים. היינו עור דאינו נישום אלא לאחר מיתה לא גזרו רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר בהבליעה אטו קודם שחיטה אלא נמכר בהבליעה: וביתמי אוקמה רבנן אדאורי"י דלא גזרו בהו משום תקנת יתומים אלא אוקמה אדאורייתא דמחיים אינו נמכר הא לאחר שחיטה נמכר אפילו שלא בהבליעה: איהו דבר שאין בו ברכה מחיים. כלומר דמחיים אסור למוכרו ולהינות ממנו אלא לאחר שחיטה מותר הוי אומר מעשר בהמה א) של יתומים דאי דגדול רבנן גזרי ביה לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. ואי שאר פסולי המוקדשין אפי' מחיים נמכרין לאחר פדיונן: בעצמותיו. הבשר בדמי ועצמותו: הא בבסה. עצמותיה חשוכין למלאכה ויכול להבליע בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מצליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מינייהו חלילין. ובאתריה דמר דאמר אין מצליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חליין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין בתרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכותב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטור רחס. אלא למא נכתב בלשון והעברת להיקשא

בשחיטתו. הבשר בדמי ועצמותו: הא בבסה. עצמותיה חשוכין למלאכה ויכול להבליע בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מצליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מינייהו חלילין. ובאתריה דמר דאמר אין מצליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חליין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין בתרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכותב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטור רחס. אלא למא נכתב בלשון והעברת להיקשא

בשחיטתו. הבשר בדמי ועצמותו: הא בבסה. עצמותיה חשוכין למלאכה ויכול להבליע בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מצליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מינייהו חלילין. ובאתריה דמר דאמר אין מצליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חליין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא ימכר נמי אף לא יגאל דמעשר לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין בתרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכותב לומר והעברת שהיה יכול לומר ונתת כל פטור רחס. אלא למא נכתב בלשון והעברת להיקשא

^[1] רמב"ם פ"ג ז' דא חשיבה זו דא ביהא